СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 51. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 4. березня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 51. Jersey City, N. J., Tuesday, March 4, 1930. THREE CENTS.

НАДІЮТЬСЯ ВЕЛИКОЇ ДЕМОНСТРАЦІЇ КОМУНІСТІВ

ВОЛ ОБЖАЛОВУЄ ТРЕТІЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ЗА РЕВОЛЮЦІЙНУ ПРОПАҐАНДУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

НЮ ЙОРК. — Матю Вол, заступник президента Американської Федерації Праці, подає, що Комуністичний Інтернаціонал використовує безробіття в Америці й заохочує безробітних до виступів проти уряду та повзяття ріжних деструктивних кроків.

Він каже далі, що тутешні большевики думають відбути 6 березня на приказ Комуністичного Інтернаціоналу велику демонстрацію безробітних. Вол є тої думки, що Москва дає гроші й веде собі в Америці спокійно свою аґітацію клясової ненависти.

Вол звертає увагу на те, що кожда розумна людина повинна по своїй змозі доложити всіх старань, щоби причинитися до усунення безробіття, бо в той спосіб безробітні відпадуть від комуністів і не треба ніякої іншої аґітації.

Вол каже далі, що Вилієм Фостер, провідник американських комуністів, котрий недавно відвідував Росію, одержав від совітів $1,250,000 на поширення комуністичної пропаґанди в Америці. Фостер цьому заперечив.

ЖІНКИ В ПОХОДІ ЗА СВОБОДУ.

ТИСЯЧІ ЛЮДЕЙ МОЛЯТЬСЯ ПО ЦЕРКВАХ, ЩОБИ ГОСПОДЬ ЗМИЛОСЕРДИВСЯ НАД ГАЙТІ Й ДАВ ЙОМУ СВОБОДУ. КОМІСІЯ ГУВЕРА ЗВОРУШЕНА ПОХОДОМ І МОЛИТВАМИ ПО ЦЕРКВАХ.

ПОРТ О ПРЕНС. — З рамени комісії, яка приїхала провірити відносини на Гайті, дано дозвіл на похід жінок, який місцева влада заборонила. Через місто перейшло 1,500 жінок у поході, серед тиші й поваги, щоби в той спосіб задемонструвати бажання населення стати свобідним. Похід виглядав дуже поважно. Приглядалася йому Гуверова комісія. Похід закінчився біля памятника Дессаліни, одного з героїв, які боролися за независимість Гайті ще перед 100 роками. В місці, де мав бути розвязаний похід жінок, зібралося 15,000 населення.

Перед походом відбулася в церкві величава відправа, в якій взяли участь тисячі народа. Церква була переповнена, а тисячі стояли довкола церкви. Підчас богослуження молилися за звільнення Гайті зпід окупації.

ХОЧЕ ОБОРОНЯТИ НЮ ЙОРК НА СЛУЧАЙ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Военна техніка так поступила, що на случай війни міг би ворог загрожувати Ню Йоркови літаками і газами. Це саме спонукало ґенерала-майора Ґенсона Е. Елі виготовити великий плян оборони міста. Ґенерал хоче тепер зацікавити тим пляном мейора Вокера.

РУЗВЕЛТ В ОБОРОНІ СТЕЙТІВ.

НЮ ЙОРК. — Ґовернор Рузвелт говорив по радіо про права стейтів. Він підніс, що вони мусять бути поширені, коли край має остатися дійсними злученими державами. Не тільки прогибіція нарушила права стейтів. Стейти упослідженні на полі банкового, асекураційного, бизнесового, хліборобського, виховничого й соціяльного законодавства.

СУХІ ГОТУЮТЬСЯ ДО ВІДПРАВИ.

ВАШИНҐТОН. — Зізнання мокрих щодо прогибіції вже покінчились. А тепер прийдуть зізнання сухих. Кажуть, що Методиська Рада Тверезости приведе богато визначних людей, між ними Форда і Ракефелера молодшого, щоби вони зізнавали в користь прогибіції.

КОЦАЙ НЕПОБІДИМИЙ.

НЮ ЙОРК. — Пливацький переможець Юрій Коцай не брав цілий тиждень участи в пливацьких змаганнях каледжових дружин, але мимо цього не знайшовся ніякий противник, який наближився би до його рекорду до цеї міри, що Коцай мав би потерпати за чемпіонат.

ЖИДИ ДБАЮТЬ ЗА ЖИДІВ.

НЮ ЙОРК. — Федерація польських Жидів в Америці й Жидівський Конґрес радили спільно над долею 3,000,000 Жидів у Польщі. Рішили запропонувати Польщі допомогу для Жидів у той спосіб, щоби допомогти Польщі зрозуміти недолю Жидів, з яких 1,000,000 стоїть перед голодовою смертю, а инші, позбавлені дістати урядову посаду чи вести бизнес, борються між життям і смертю.

ПОВСТАНЦІ ВИГРАЛИ.

САНТО ДОМІНҐО. — Дотеперішній президент, Горацію Васкез, уступив, а на його місце прийшов Рафаель Естрелля Урена, провідник повстанців. Васкез був у домініканській републиці 30 літ передовою політичною фіґурою. Тепер лежить у шпиталі, зломаний фізично й політично.

Повстанці перевели державний переворот без проливу крови. Урена заказав проливати кров, бо боявся, щоби Злучені Держави не інтервенювали.

ОБХОДЯТЬСЯ БЕЗ ТЕЛЕФОНУ.

ВЕЛЧ (Вест Вірджінія). — Є ще така місцевість у Злучених Державах, де живе 30,000 людей і де нема телефону. Та майнерська околиця зветься Драй Форк і лежить у Вест Вірджінії.

БЕЗРОБІТТЯ РОСТЕ.

НЮ ЙОРК. — Бувший судя Джекоб Пенкен говорив на жіночім зібранню, що безробіття не зменшується, а росте й стає найтяжчою соціяльною проблемою, яка колинебудь була до розвязання.

ГОЛОД І БЕЗРОБІТТЯ В РОСІЇ І НА УКРАЇНІ.

Комуністичні ґазети приносять подробиці про тяжке положення, створене незвичайним зростом безробітних у Росії. Міста заповнюються селянами, яким силою забрано збіжжа і які з голоду втікають у місто, щоби шукати роботи. Внаслідок цього збільшилося число безробітник.

Безробітні, а найбільше селяне, які приходять з сіл, ведуть отверту безпощадну аґітацію проти большевицьких властей. В наслідок цього видано довірочний приказ до червоної армії, щоби не допускати до того, щоби жовніри сходилися з безробітними. Крім того створено „ударні відділи" для евентуального здавлення заворушень.

Комісаріят праці подав звідомлення до ради народніх комісарів, вказуючи на те, що всі засоби на допомогу безробітних вичерпані і він просить нових кредитів на цю ціль.

На Україні рада народніх комісарів отворила кредит в 175 міліонів червінців на допомогу безробітних.

Харківський „Комуніст" вказує, що на Україні 25 процентів сільського населення не має роботи і середників до життя.

ЛІК ПРОТИ КУРЕННЯ.

„Ді Медецініше Вельт" містить сензаційне відкриття директора мюнхенської університетської клініки, д-ра Ґутмана, якому пощастилося случайно відкрити спосіб і средство, при помочи котрих можна вилічити від курення навіть і найбільш налогових курців. Цілий винахід полягає в інекції хемічної сполуки хініни, камфори і терпентини, яку вприскується під шкіру пацієнта. Лічення пацієнта, що курив денно до 100 папіросів, тривало 75 днів, а лічення слабших курців вимагає 10—15 днів. Колиб так держава не противилася цьому винаходови, то д-р Ґутман бувби одним з найбільших добродіїв людства.

КІТ ПОСИВІВ.

Англійська преса описує таку подію: Залога одного англійського корабля мала зовсім чорного кота, до котрого була дуже привязана. Підчас бур, які шаліли на морях, цей корабель розбився. Матроси з їх улюбленим котом виратувалися. І здивувалися певне, як побачили, що їх невідлучний товариш, давніше зовсім чорний — тепер цілковито побілів.

ЖИВ 150 ЛІТ.

Недавно помер у селі Мацю в Добруджі селянин Іван Ґеорґіч, що прожив повних 150 літ. На похорон зібралися лише внуки і правнуки (бо діти повмирали) в числі сто осіб.

ЖІНКА, ЯКА ВЗЯЛА СОБІ ДО СЕРЦЯ КОНКУРС КРАСИ.

Минулого місяця стрілила до себе з револьвера в намірі самогубства 22-літна дівчина Ірена Вербицька, яка брала участь у конкурсі краси на найкращу Польку. Комісія признала їй аж... 42-ге місце. Шкода, що вона не брала участи в конкурсі глупоти. Тоді напевно булаб найшлася на першому місці.

КАТАСТРОФАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ В ДЕРЖАВНІМ ПРОМИСЛІ.

У Варшаві відбувся зїзд делеґатів орґанізацій деревного промислу враз з управами торговельно-промислових палат у звязку з катастрофальним положенням у деревнім промислі в Польщі, яке повстало наслідком застою будівельного руху з одного боку, а з другого в наслідок конкуренції дерева з Радянського Союзу на заграничних ринках. Як відомо, деякі держави, головно Англія, імпортували до недавна дерево з Польщі; тепер Англія, Німеччина й інші закупили в Радянськім Союзі велику скількість дерева на квоту 20 міліонів долярів, і через те нема попиту на дерево з Польщі. Ця подія причинилася також чимало до економічної кризи в Польщі.

СПРАВА КОНФІСКАТ ПОСОЛЬСЬКИХ ПРОМОВ У ПОЛЬСЬКІМ СОЙМІ.

На інтерпеляцію, внесену в польськім соймі, що львівське староство ґродське конфіскує промови, виголошені українськими послами у варшавськім соймі, відповів маршалок сойму Дашинський у цей спосіб: Арт. 31 конституції і 33 соймового реґуляміну є виразні. Число „Діла" зі сконфіскованою промовою я бачив. Звернуся в цих справах до п. міністра внутрішних справ, а також до п. премієра, бо такі випадки яскраво нарушують конституцію та мусять викликати враження, що істнує попросту система легковаження польського парляменту, та що парлямент, опертий на конституції, повинен вкінці зачати боронити свої права. Звернуся до уряду, щоби на будуче перешкодив таким випадкам і щоб урядовців, які узурпують собі право завішувати конституцію, примірно покарав.

212 ЦВЯХІВ У ШЛУНКУ ЖІНКИ.

До шпиталя в Лодзі зголосилася Маріцянна Бернасьова, жаліючись на болі в шлунку. Коли її пересвітлили лучами Рентґена, виявилося, що в шлунку Бернасьової знаходяться цвяхи. Лікарі зробили операцію і витягли зі шлунка 212 цвяхів дрібніших і 2 цвяхи 5-цалеві. Всі оті цвяшки і цвяхи важили разом 555 ґрамів. Бернасьова ликала цвяхи з розпуки, що її зраджує чоловік.

ТРУП В ГНОЮ.

В селі Сухорічах, львівського повіту, вбив Іван Гуль ще 13-го листопада м. р. свого шваґра, Михайла Бойка. Причиною вбиства були спори за ґрунт. Вбивши, закопав трупа під гноєм. Щойно недавно вдалося поліції відкрити трупа. Гуль признався до вини.

СКІЛЬКИ КОШТУВАЛИ „МОСЬЦІЦЕ".

Будова фабрик штучних навозів біля Тарнова, що їх прозвано „Мосьціцами", коштує досі 88 міліонів 117 тисяч золотих. Очевидно, що ці гроші на будову дав уряд. Цікаво, хто ті навози буде купувати, коли село обідране до решти всякими податками й обезціненням продукції сільського господарства.

ПОЛЬСЬКИЙ „РЕВІЗОР З ПЕТЕРБУРГА".

Ошуканець Юзеф Ферстер з Пйотркова вибрався недавно на подорож ревізійно-інспекційну по східно-галицьких тюрмах. Скрізь приймали його з гонорами, а він їздив від тюрми до тюрми, оглядав келії, варстати і шпиталі тюремні, лаяв начальників за недостаточну чистоту в тюрмах, тощо. Так оглянув Ферстер тюрми у Віснічу, Львові, Золочеві, Стрию, Тернополі. Аж вкінці показалося, що він не ревізор а звичайний обманець, що так здорово зумів надувати людей, і то якраз тюремників. Не знати, кому і чому більше дивуватись: чи нахабству „ревізора", чи наївности тюремників.

ІТАЛІЙЦІ ВИМИРАЮТЬ.

В італійському дневнику „Пополо д'Італія" помістив Мусоліні (підписуючися, як звичайно, трома зірками) велику статтю, в якій остерігає італійський нарід перед вилюдненням. З Італією — пише Мусоліні — діється це саме, що з Францією. За 10 літ не буде тут ні одного жовніра. Статистика доказує, що число уродин зменшилося на цілих 3 відсотки, тоді, коли число смертних випадків виносить 10% більше як уродин. Мусоліні кінчить статтю горячим зазивом до Італійців стати численним, здоровим народом. Але чи це поможе? Не всюди може помогти диктатура...

ВИКРИТТЯ НАЛОГОВОГО ПІДПАЛЯЧА.

В місті Вадовицях від деякого часу горіли одна за другою стодоли і це повторялося майже точно що два тижні. Люде набрали пересвідчення, що в тому є чиясь рука. Справою занялася поліція, але довго не могла впасти на сліди злочинця. Аж ось недавно арештовано листоноша Ґуру, який, як обчислено, підпалив досі 29 стоділ.

ЗАВАЛИЛАСЯ КАЗАЛЬНИЦЯ ВРАЗ ЗІ СВЯЩЕНИКОМ.

В місточку Крейнах у Німеччині завалилася підчас проповіди казальниця. На щастя це не потягло за собою ніяких жертв у людях і сам священик вийшов ціло. Подія ця викликала великий переполох серед вірних, що знаходилися в костелі.

БОРОТЬБА ЗА КУСОК СТРИЧКА.

У місцевости Ґродзец (Польща) повісилась Анна Цесьлякова. Ще труп не вспів добре застигнути, як до хати самовбийниці найшло повно людей і стали собі взаїмно видирати з рук стричок. Серед натовпу згинув під ногами товпи хорий чоловік Мінковський, котрий за всяку ціну хотів здобути кусок стричка.

ЗАМАХ НА ЗАЛІЗНИЦЮ НА ЛІНІЇ ЛЬВІВ-ПІДГАЙЦІ.

На лінії Львів-Підгайці (Потутори-Литвинів-Божиків) хтось порозкручував шини на 19 порогах. З цього приводу переїжджаючому туди товаровому поїздови грозила катастрофа, тим більше, що розкручення наступило на закруті. Будник вчас спостеріг небезпеку і спинив потяг.

УКРАЇНСЬКЕ СЕЛЯНСТВО МАСОВО ТІКАЄ З РАДЯНЩИНИ

ТИСЯЧІ СЕЛЯН ПЕРЕХОДЯТЬ ПОЛЬСЬКИЙ КОРДОН. БАГАТЬОХ УБИВАЮТЬ НА КОРДОНІ. ПОЛЬЩА БУДЕ ПРОСИТИ В ЛІЗІ НАЦІЙ ПОМОЧИ ДЛЯ ВТІКАЧІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Через польський кордон з Радянщини тікають масово селяне, які зруйновані остаточно економічною політикою большевиків. Тисячі голодних і обідраних селян переходять до Польщі в кількох місцях кордону. На очах польської пограничної сторожі та прикордонного населення Польщі відбуваються криваві бійки між утікачами та червоними військами. В цих бійках масово гинуть зголоднілі й обдерті нещасливі селяне.

Ті, що перебираються через кордон до Польщі, мають страшний зголоднілий та обдертий вигляд. Люде падають без сили. Польща змушена утворити кілька концентраційних таборів для цих утікачів, але уряд боїться, що власними силами він не справиться з великим числом утікачів. Тому буде просити Лігу Націй, щоби вона заопікувалася селянами-втікачами та дала допомогу Польщі для забезпечення їх помешканнями, харчами й одягом.

ЧЕРВОНОАРМЕЙЦІ ТІКАЮТЬ ДО ПОЛЬЩІ.

ВАРШАВА (Польща). — 1. березня в ночі біля міста Лунинець польський кордон перейшло двацять червоноармейців на чолі з офіциром. Вони в повному узброєнню зявилися на польський військовий пункт і заявили, що вони втікли з Росії, де тепер панує страшний голод та точиться запекла внутрішня війна між владою й комуністами з одної сторони, а населенням, особливо селянством, з другої.

Серед селян, які масово переходять кордон Польщі, багато є ранених у боях з пограничними чекістськими військами. Вони кажуть, що правительство большевицьке прислало на кордон спеціяльні карні загони війська, яке нищить і палить ті села, де населення виявляє ознаки активного незадоволення.

СТАЛІН ОПАМЯТАВСЯ.

МОСКВА (СССР). — У всій комуністичній пресі появилися статті Сталіна, в яких він попереджає місцеві орґани комуністичної влади не форсувати мілітарною силою переходу селян до колєктивів. Поспішне насильне переведення колєктивізації привело селянство до повного нищення ним свого господарства, а передовсім поголовного нищення худоби та живности, щоби не передавати її до колєктивів.

Вживання военної сили для примусової колєктивізації викликало внутрішню війну між селянством і владою. Тепер Сталін говорить, що треба більш обережно переводити колєктивізації й лише в тих районах, які до цього вже підготовані та найбільше надаються. Крім того він говорить, що індивідуальні господарства мусять бути збережені на окраїнах Росії. Таксамо Сталін наказує не нищити остаточно приватної дрібної торговлі.

Цей виступ Сталіна означає припинення війни проти „кулаків" та відступлення від політики негайної колєктивізації всього сільського господарства, що входило в плян пятилітки економічної розбудови Росії.

ТІКАЮТЬ З ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Біля Марієнвердера в Східній Прусії на німецьку територію перейшов відділ артилеристів польської армії на чолі з підофіцирами. Німецька погранична сторожа обеззброїла цих дезертирів.

За причину своєї дезерції з польської армії жовніри подали невиносиме поведення з ними військової влади.

НОВА АНТАНТА.

ЛОНДОН (Англія). — Більшість учасників морської конференції в Лондоні певна, що коли пятьом морським державам пощастить осягнути між собою порозуміння, то це буде надзвичайно важний чинник у міжнародньому життю. Всі певні, що бльок пятьох держав, Америки, Англії, Франції, Італії та Японії, зможе контролювати все міжнародне життя.

Жадна держава не відважиться розпочати війни, коли буде знати, що цей бльок ставиться ворожо до її виступу. Пригадуючи ситуацію 1914 року, говорять, що колиб тоді був такий бльок, то безперечно світової війни не було би.

МОЖЛИВІ НОВІ ВИБОРИ.

ЛОНДОН (Англія). — Всі три партії переживають тепер внутрішню крізу. Збільшення безробітних викликає занепокоєння та роздори в лавах Партії Праці. Останнє голосування лібер態лів у парляменті над вуглевим законопроектом, коли їх голосами був уратований уряд Мек Доналда, тепер піддається гострій критиці й викликає розлам у партії.

Партія консерватистів також багато терпить від акції Бівербрука за створення нової імперської партії. Ця акція розбиває сили консерватистів, бо вона ведеться головно поміж членами партії консерватистів. Все це говорить за те, що можливі нові вибори до парляменту в травні. Травень в Англії найліпший час для виборів, бо тоді найбільше людей має працю й найменше безробітних у краю.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

ПАРИЖ (Франція). — Тардю нарешті закінчив формування нового правительства Франції й вже подав лісту міністрів на затвердження президента републики. У нове правительство його входить Бріян як міністер справ закордонних. Сам Тардю взяв теку міністра справ внутрішних.

Коли парлямент прийме це правительство, то треба надіятися, що в четвер французька делеґація прибуде до Лондону на морську конференцію, щоби продовжувати її працю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ОКУПАНТИ ВСЮДИ ОДНАКОВІ

Давна це метода: пустити брата на брата. В Польщі „пусьціць Русіна на Русіна" належить від Бог зна яких часів до вищої національної, а тепер ще й державної польської політики. І Росія українськими руками запечатувала останки наших вольностей і устами таки наших землячків проповідувала единство „русского народа". Так було за царських часів, так і остало тепер, коли червона Росія при владі.

Ось тепер по цілій совітській території йде тепер нагінка на релігію. Уряд запевняє, що це все робиться на виразне бажання населення. Переслідують релігію і на Радянській Україні. Та цьому нема чого дивуватися, бо й на Україні та-сама влада, що й на інших землях Росії. Одна влада, одна програма, одні й ті самі методи.

З того боку не треба дивуватися, що релігійні переслідування не минули і української автокефальної церкви. Уряд міг отже позамикати доми молитви української автокефальної православної церкви, як позамикав інші церкви, синагоги і мечети. І міг ще додати, що це сталося на домагання українського населення.

Та цього большевицькому урядови було замало. Цей уряд знав, що в рядах української автокефальної церкви знаходиться богато священиків, котрі брали живу участь у визвольній боротьбі украіського народа й є непримиримими самостійниками. Уряд знав, що та церква тішиться симпатією загалу якраз ізза цього, що в її рядах працювали визначні діячі українського визвольного руху. І ось тому вживає уряд ганебного способу. Каже ліквідувати цю церкву українськими руками, самими таки епископами тоїж церкви. Московська чрезвичайка знаходить митрополита Борецького й добуває рішення, що: „Надзвичайний собор Укр. Автокефальної Православної Церкви визнає, що укр. авт. прав. церква була національно-політичною контрреволюційною організацією, — складовою частиною „Спілки Визволення України". Тому надзвичайний собор, категорично засуджуючи всіх тих, хто причинився до перетворення церкви на контрреволюційну, антирадянську організацію, визнає дальше істнування Укр Авт. Прав. Церкви за недоцільне й вважає її за зліквідовану."

Без сумніву отсе рішення відобється важко на церковному українському життю. Внесе новий хаос і нову деморалізацію. Та на такі удари треба бути поневоленому народови завжди готовим. Їх треба приймати як дальший тяг ворожих наступів, спрямованих на знищення наших національних сил. Бо це не тільки удар проти релігії, але й проти самостійницьких змагань українського народу.

НЕ ЗАБУВАЙМО ЗА ПЕРЕПИС.

Час перепису населення Злучених Держав наближається. Непомітно, але певно підходить година, в якій українська еміграція в Америці буде здавати свій іспит на національну свідомість. Це буде всенародній перепис, коли ми можемо виявити свою силу в Злучених Державах і заманіфестувати та задокументувати, що ми живемо не лише в Америці, а взагалі на світі істнуємо як українська нація, як український нарід.

Ми можемо це виявити, даючи відповідь цензусовому урядовцеви на 21-ше запитання в цензусовому квестіонарі. Там в одній колюмці стоїть таке питання в англійській мові: **Mother tongue (or native language) of foreign born,** а потім в підрозділі пояснено: **Language spoken in home before coming to the United States.** Отож треба памятати, що на це питання кождий Українець не може дати иншої відповіди, як **UKRAINIAN.** Лише по цій одній прикметі, будуть числити, скільки Українців у Злучених Державах проживає. Не станемо тут більше пригадувати, яке значіння має для самої української еміграції в Америці та для її молодого покоління, коли тут буде зареґістроване поважне число населення, що походить з Українців. Також не забуваймо, що від сили нашої еміґрації тут залежить вплив наш на американські, а через них і на міжнародні впливові чинники, що може нам дуже пригодитися в відповідний момент нового зриву українського народу до боротьби за свою державу.

Реґіструючися своїм справжнім національним іменем „Українців", ми не лише збільшуємо свій вплив та значіння в Америці, як певної ґрупи американського населення, але разом з тим зменшуємо сили й значіння наших національних ворогів: Поляків, Румунів, Москвинів (Росіян) та Чехів, які посідають тепер наші рідні землі. Це є одинока реальна та правна нагода заявити не лише перед Америкою, але й перед цілим світом, що на окупованих землях України її сусідами живе одна нероздільна українська нація. Але називаючися лише іменем нашої теперішньої випадкової державної приналежности, ми тим самим підписуємо собі вирок смерти як окремої національної ґрупи в Злучених Державах та як суцільного народу на своїх рідних землях. Це треба добре памятати, готуючись до перепису.

Підготовка нашої еміґрації до правдивого вписування себе в переписні листки лежить на обовязку всього свідомого та зорґанізованого українського загалу в Злучених Державах. До цієї справи неґайно повинні взятися всі українські національні культурні, політичні, економічні та допомогові орґанізації, а також Церкви. Кожен свідомий Українець повинен старатися усвідомити як найбільше своїх братів і пильнувати, щоби вони нарешті знайшли своє справжнє національне імя та утвердилися в своїй національній свідомости. Особливо велике завдання лежить на відділах Українського Народного Союза, які тут в Америці ведуть перед в національному життю. Ми певні, що відділи УНС виконають і на цей раз з честю свій національно-патріотичний обовязок і припильнують, що не лише їх члени, але й инші Українці в їх місцевости не будуть вписуватися під ріжними чудернацькими, або чужими іменами, а назвуть свою матірну мову справжнім українським іменем.

Також ріжні американсько-українські орґанізації, а особливо політичні та партійні клюби не сміють проґавити великої нагоди зміцнити свій вплив та значіння серед Американців, виказавши справжню свою національну силу в своїх районах. А силу цю будуть числити по тому скільки буде зареґістровано підчас перепису людей, котрі мають, чи мали матірну мову українську. Отже знову не лише в загально національних інтересах, але й в інтересах своїх льокальних, всі американсько-українські орґанізації повинні вжити найширших та найактивніших заходів, щоби освідомити український загал та підготовити його до перепису.

Часу вже лишилося небогато й треба поспішати орґанізувати відповідну акцію для освідомлення українського національно несвідомого елементу. Таке освідомлення треба робити на спеціяльних вічах, зборах, концертах, на засіданнях і при особистому контакті з найширшими колами. Можна й треба видати відповідні льокальні відозви, летючки й т. п. з поясненнями, як треба давати відповідь всім тим, що походять з українських земель і не є Москалями, Поляками, Румунами, Жидами, чи Чехами. Всі вони, коли дійсно не належать до згаданих вище народностей, є Українцями, але ніколи „Рошен", „Літл Рошен", „Рутеніен", „Руснак", чи як там инакше, бо такі народи не істнують, а це є лише побічне, дразливе призвисько українського народу, яке накинули йому його гнобителі. Жаден Американець не назве себе при переписі, чи в яких инших офіційних паперах „Єнки", хоч дуже часто Американців називають цим іменем і вони самі себе иноді так називають в приватних розмовах. Поважаючий себе нарід і свідомий своєї едности з цілим великим, ніколи не буде офіційно виступати під накинутим йому побічним призвиськом.

Отже час уже поширити й піднести на місцях підготовку до перепису, щоби нарешті наша еміґрація назвала себе справжнім своїм іменем і тим здобулась6 на признання та пошану її в Америці, до чого вона має повне право.

ВИДАВНИЦТВО „ЧЕРВОНА КАЛИНА".

Плекання визвольних традицій у життю кожного народа, а особливо того, який ще змагається до створення своєї держави, є одною з головних підвалин поширення, скріплення й розвитку національної свідомости та створення кадрів нових, свіжих борців. Українська національна свідомість та ідея української державности поширювалася й зростала в останньому століттю на ґрунті традицій українського народу з часів великого київського та галицького князівств і взагалі з часів княжої доби.

Новим підсиленням цієї традиція була козацька доба великих змагань українського народу до створення своєї незалежної держави, а також славна історія републики Війська Запорожського. На цих традиціях розвивався новітній національно - державницький рух України. В памяти народа воскресали давні традиції боротьби й змагання до волі, традиції великої української державности і т. п., найкращі культурні та національні діячі українського народу на чолі з Тарасом Шевченком. Тарас Шевченко всією своєю душею, всім своїм єством, своєю кольосальною інтуіцією відчував, що нова визвольна боротьба українського народу й змагання до створення української незалежної держави пробудяться на ґрунті традицій великої й славної минувшини нашого народу.

Ми є свідками великих подій на українських землях, коли національно - державницький порив українського народу підніс його на найвищий щабель до створення української суверенної й соборної держави. Хоч держава ця часово не втрималася, то зате вона до старих традицій додала богато нових, свіжих і героїчних та ясно окреслених змагань у напрямку до створення єдиної великої держави українського народу, в якій обєдналисяб усі відлами нашого народу. Ці традиції ми повинні свято зберегти не так для себе, як для прийдешніх поколінь. Ми повинні їх записати, висвітлити й показати всі славні й великі події нашого героїчного часу та ті причини, що перешкодили українському народові осягнути поставлену ними велику мету.

Звичайно найбільше геройства й посвяти виявили ті, що боролися зі зброєю в руках за свою державу. Армія була головним, а то й одиноким чинником, котрий активно й реально будував українську державу. Тому плекання традицій нашої армії є головним обовязком покоління нашої доби. З цією метою у Львові утворилося українське видавництво „Червоної Калини", яке за короткий, порівнюючи час уже встигло багато видати книжок та иншого друкованого матеріялу з новітньої доби нашого визвольного руху. Це видавництво звернуло особливу увагу на освітлення воєнних змагань нашого народу, а тому більшість своїх видань присвячує українській армії та взагалі українській збройній боротьбі.

Між численними виданнями „Червоної Калини" треба пригадати її прекрасні календарі та воєнні спогади; генерала В. Петрова, бувшого воєнного міністра УНР; Шухевича, старшини УГА; багато оповідань з часів визвольних змагань кращих наших молодих авторів і т. д. Тепер готуються видати одну з найлюксусовійших книжок, яка колинебудь появилася в українській мові, про Січових Стрільців.

Кілька місяців тому „Червона Калина" приступила до видання свого місячника, ілюстрованого журналу, який майже цілковито присвячений нашій збройній боротьбі. Вже пять чисел вийшло цього прекрасного ілюстрованого журналу, котрий в Америці коштує дуже дешево, бо всього 25 центів. Кожне число лучше одне від другого й коли розкриваєш його, то не можеш відірватися, щоби не прочитати його до кінця, не встаючи зза стола, хоч і цілу ніч довелосяб сидіти над ним.

Велику культурну й національну роботу робить „Червона Калина". Українське громадянство в Америці мусить відгукнутися й прийти з допомогою йому в тому великому й важкому ділі, яке на себе взяло це видавництво. Мусимо дати з Америки як найбільше членів до цього видавництва. Один членський пай виносить 25 злотих, а вступного треба зложити 5 злотих. Отож не трохи більше від 3 долярів. За те члени видавництва одержують всі видання „Червоної Калини" за половину ціни, а між ними будуть побіч українських такі важні й цінні, як спогади президента чеської републики Масарика, котрі вже розійшлися в сотнях тисяч примірників на ріжних европейських мовах, спогади Бенеша та инших великих світових політиків, які багато трактують про українську справу. Адреса видавництва така: Львів, ул.Руська 18, ч. III.

Всі нечлени видавництва можуть набувати видання „Червоної Калини" в книгарні „Свободи", де продається також місячник „Літопис Червоної Калини".

В. Будзиновський.

ВЕСЕЛИЙ ДВІР.

Оповідання.

(4)

— Вона знов подивилася йому в очи. Тепер її погляд вже був живіший. Але се тревало тільки хвилину. Знов тесклонила голову і її зір знов опинився на руках, зложених на колінах. Знов прийшла хвиля мовчанки. Козак бачив, що вона таки нерадо балакає про війну. Притулений до її рамени чув, що його кров неначе зачинає живіше кружляти. Рішився розмову звести на що инше. Не знаючи що робить, свою долоню поклав на її, на коліні спертих руках і промовив стурбовано:

— Ти, Олено, мала якусь прикру пригоду. Нині ти, просто не ти. У тебе на душі якийсь важкий тягар.

— Бо я вже не дитина. Мені, хвалити Господа, вже вісімнацять років. Пять років тому я війною не журилася.

— Вісти про війну тебе придавили? Чейже вісти, які привезла мама, кажуть, що тобі війни нічого боятися, бо сі сторони не будуть зачеплені. Ти і всі твої безпечні. І ніхто з твоєї хати не піде на війну. Батько не піде, бо інвалід, брат не піде, бо його не маєш... Нікого такого не маєш...

— В тім то й моя біда, що не маю. Я вже гадала, що такий... Тепер бачу, що я дурилася. Не маю і не буду мати.

У козака на хвилю неначе кров замерзла в жилах. Сюди прийшов з надією, що від дівчини почує слова „люблю тебе", а тут в її слів і зітхань виходить таке, що вона вже любить иншого. Безнадійно, але любить. Думав, хто би то міг бути. Не сумнівався, що хіба такий, що вже полюбив иншу, ще заки побачив Олену. Не міг ним бути його товариш Харина, бо Димецький знав, що Харина не має жадної любки, та про Олену не думає лиш тому, бо боїться дістати гарбуза. Щоби лиш сказати щось, замітив:

— Може так зле не є.

— Є так зле, що гірше не може бути.

— Дурив тебе хто, баламутив?

— Ніхто не дурив. Я сама дурила себе.

— Він вже може має иншу?

— Хіба, що має... якусь кращу.

— Я кращої не бачив... І не чув, щоби така була... бо нема в сих сторонах.

— То може надієшся кращу найти, як підеш в похід.

Козак вприв. Не знав, чи вона жартує, чи може він щось не дочув. Вона ще сильніше притулилася до його рамени і підвела та впялила в нього свої великі, по давньому жаркі очи. Він ще не вірив. Для проби обіймив рукою її стан. Коли не боронилася, він другою рукою обіймив дівчину за шию, притиснув до себе і став цілувати. Аж тепер крикнула:

— Пусти! Пусти, бо чорт готов наднести кого.

— Пущу, аж коли ти поцілуєш мене.

— А пустиш і сядеш та будеш спокійно сидіти?

— Пущу, сяду і буду сидіти як той пень.

— Як пень, не хочу, бо хочу побалакати з тобою. Маєш відчіпного!

На її палкий цілунок він відповів десятьма. Аж коли загрозила, що буде кричати, пустив її і сів на колоді. І вона сіла, але так, що між ними була добра прогалина. Коли підсунувся до неї, вона знов відсунулася, кажучи:

— Тепер вже не позволю так близько.

— Чому тепер ні? Саме тепер обоє маємо право бути ближче себе. І право маємо і так повинно бути.

— Якби у тебе не така горяча кров... у тебе і у мене. Вона буриться, далі кипить і... збігає. Як будеш до мене підсуватися, то втечу. Тоді розмовляй хіба з буряном і з тим листем, що вже сиплеться з дерев. Мені аж чудно, що тобі так нагло зібралося на любощі. Ходить до нас цілі два роки і зі мною був як з кождою иншою. Аж тепер доміркувався, що мене можна полюбити.

— Бо й ти зі мною була, як з кождим иншим. Для мене ти й менше була ласкава, як, приміром, для мого товариша Харини. Я гадав, що ти його ущасливиш.

— Ти хотів, щоби я тобі сама накинулася?... Воно таки так сталося... Я ще не дуже вірю, що ти любиш мене.

— Не віриш? Як ти можеш казати таке? Як можеш подумати?

— Козак, що щиро любить дівчину, не йде в похід, коли не дістав приказу.

— Або я йду?

— А не сказав ти сам, що своїх козаків поведеш до Переяслава?

— Тоді я ще не знав, до чого наша розмова доведе. Тепер мені ані сниться відходити відси... поки не дістану приказу. Моїх козаків поведе до Переяслава мій осаул. Тепер не можу відходити відси хочби через те, до чого ми добалакалися. Вперід він мусить звінчати нас.

— Так скоро не буде. Звінчають нас аж по війні.

— Так довго не видержу. Чому не зараз, Оленочко? Коли ти вже рішилася, то чи не ліпше зараз?

— Не будь такий горячка. Досі я тобі і в голові не була, а тепер вже не-видержиш... Тепер буде війна. Я не хочу бути ні вдова, ні дівка. Як ти не хочеш инакще, то й не балакаймо про се.

— Мама і батько самі скажуть тобі, що найліпше буде зараз. Саме того, що буде війна.

— Мама не скаже і ніхто не скаже, бо мама не знає, що ми змовилися.

— Не знає, бо її нема тут і нашої розмови не чула. Почує, як вернемо до хати.

— Не почує, бо я не скажу. І ти не скажеш. Мама хоче висватати мене за якогось Волоха. Мама Молдованка, отже тягне за своїми. Я Волоха не хочу і тебе люблю. Саме того я потягнула тебе за язик, щоби знати, чи маю ждати на тебе, чи втопитися, чи може взяти будького. Мені потрібний час, щоби того Волоха вибити мамі з голови. Про нашу тайну ніхто не сміє знати. Ні мама, ні батько, ні твої приятелі.

— Бодай Харині треба сказати, щоби не дурився. Я собі міркую, що й він набив собі голову тобою. Як буде знати, що ти вже моя, то йому та дурійка вишумить з голови.

— Йому ані словом, ані натяком! Як вже знаю, на чім я стою, то з ним дам собі раду. Вибію йому з голови, як справді треба вибивати. Я його висватаю. Чи Софійка не гарна дівчина? Аж смішно, що ви оба лиш мене бачили тут.

— Се не легко буде зробити. Софійка мало коли показується. Вона все лищ в пекарни, з челядю...

— Від тепер буде инакше. Мені соромно виявляти домашні тайни, але тобі можу сказати. То мама держала її здалека від людей бо вона гарна, а моя мама має власну доню. Гадаю, що тобі ясніше не потребую говорити. Тепер мама вже має для мене когось і не боїться, що Софійка його відібе. Пізніше буде знати, що я маю тебе, та що й тебе Софійка не збаламутить. Мама вже нині казала Софійці прийти до гостей. Тепер вже розумієш, чому так мусить бути, як я кажу? Буде так?

— Як вже не можна йнакще, то нехай і так. Але я все ще надіюся, що...

— Ну, ну, вже знаю, що хочеш сказати. Покищо тайна, бо инакше нічого з того не буде... Чи не рипнула фірта? Мабуть хтось іде до нас. Кличуть нас. Голос Софійки і ще хтось з нею.

— Пізнаю по голосі. То Харина кличе мене.

— Ходім до них!

Вони схопилися, щоби вилізти з того буряну, але запізно. Пару кроків перед собою почули голос Софійки.

— Тут в буряні витропана стежка. То мабуть вони пішли туди. Ходім за їх тропою.

По хвилині біля колоди стали Софійка і Харина. Софійка промовила:

— Чи ти вже скінчила розказувати? Мама вислала мене, щоби я привела до тебе другого, а першого забрала з собою. Сотника Харину лишаю тобі, сотника Димецького беру для себе. Ходи, козаче, тепер друга буде баламутити тебе.

(Дальше буде).

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

І. М., Балтімор, Мд. Ніна Кошиць не є жінкою Александра Кошиця, як це подає американська газета, але його племінницею. Вона є з українського роду, але подає себе за руску. Щодо Залізняка, Кириленка й инших, яких вчисляють до „русских", ми вже нераз висказували свою думку.

СПРОСТОВАННЯ:

Брістол, Конн. Пропущено у виказі: Гринько Бутрин $1.

Вестнютон, Па. Має бути у виказі: В. Шишчук, В. Копчак, Д. Ґечи.

Ню Гейвен, Конн. Має бути у дописі: Михайло Сампара.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Новости з міста.

Маємо новину. Від 15 березня 1930 року містецькі трамваї будуть на два центи дорожчі, себто одноразовий переїзд буде коштувати 8 центів.

Мотими трамваями їздить, то знає, які це найгіршого сорту старі будиска. В них усе брудне й ніде сісти добре, бо все позимацуване, коли їдуть робітники з роботи. Ніхто того не зробить, хіба як поломить. Дальше, в таких трамваях велика страшенна мука для робітника, бо народу робучого в тих трамваїв старих має страшенний натиск. Щасливий той, хто на брудну лавку сяде, той сяде, а той, що ні, хіба вчепиться шнурка і так висить яких дві години, поки добеться до дому.

Тяжкі праці, як в Дітройті, робітни на ланцюхових уладженнях, де нема часу в роботі ані поту втерти, а ще до того по таких 10 або 12 годин щоденно стояти в такім страшенним натиску, то для робітника велика мука.

Ніхто проти такого драстичного стану не протестує, бо робітники нині в Дітройті так перемучені тяжким безробіттям, голодом і холодом, що нікому вже не в голові трамваєві невигоди.

Хто буде відчувати подорожання тих трамваїв? Так само робітники, бож ніхто инший ними не їздить.

Робітники тут не мають свого голосу, бо в Дітройті нема жадної дійсно робітничої організації. Здається нема такого може на цілім світі, щоби в такім сильнім індустріяльнім місті, як Дітройт, робітник не мав жадного права обізватися.

А в фабриках тут, у Дітройті, діється страшна брутальність, визиск босами бідного робітника, повно хабарів, котрі робітники дають форманам, щоби придобритись.

Формани в тутешніх фабриках по більшости Поляки, Італійці, де-не-де Ірляндці, а в малости по механічних роботах Німці. Найпопадливіші до хабарів є Поляки. Ця голота непрасту бере від робітника тероро́м, бо як не даси, то прощайся з роботою.

Життя в Дітройті стало знов дорожчим. Молоко подорожіло на два центи, масло таксамо, хліб на два центи і т. д. Одним словом, все життя стало дорожчим, а платня робітника ані мови. Форд підвищив і тих з підвищеною заплатою майже всіх виплатив, а на їх місце бере дешевших. Такі дешевші, що заробляють від шести до семи долярів на день, мають роботу цілий тиждень; ті, котрі роблять, а мають більшу платню, роблять пів робочого часу, себто тиждень роблять, а тиждень сидять дома.

Тут тепер масові грабунки на денном порядку і то там діються, де найбільше поліції вештається. Бандити грабують, кого хотять.

Товариші, котрі мешкаєте в Дітройті, або думаєте тут мешкати, питайте за своїми Українцями. Забезпечуйтесь в українських організаціях, бо тут вам ніхто чужий не поможе, хіба доти, доки у вас будуть гроші, а на випадок біди нічого у вас буде.

З весною може робота піде, а як прийдете до Дітройту за роботою, то вам дадуть всяку найкращу пораду як члени так і урядники 146 відділу У. Н. С. ім. Івана Франка в Норт Дітройті, котрий міститься в народній школі на розі улиць HALLECK і McKEY, або запитайте за членами того відділу в Українськім Горож. Клюбі на HAMTRAMCK, 2376 GRAYLING ST.

Павло Ленчук.

UTICA, N. Y.

UKRAINIAN PRIEST VOICES PROTEST ABOUT RED RUSSIA

„The Utica Observer-Dispatch", Sunday, Bebruary 23, 1930, writes:

World wide protests decrying alleged persecutions of all faith by the Soviet Government of Red Russia found an echo in Utica churches and synagogs this week.

With the memory of his 77-year-old father being thrown from his home property confiscated and left helpless and destitute near Kiev, the Rev. Methodius Nasveschuk, pastor of Ukrainian Catholic churches in Utica, Little Falls, Herkimer and Rome has denounced the Reds frequently in his sermons.

Money which Father Nasveschuk claims he has sent to his elderly parent from time to time has never been received by him although the receipts were returned to the priest here. Letters which had been opened reached him in Tomashpol, a small town near Kiev.

The parent of Father Nasveschuk, Throfim Nasveschuk by namy, lived on his farm occupying more than an acre of land near Kiev, the capitol of Ukrainia, controlled mostly by the Russians. According to his son here, the old man was able to supply only 30 bushels of grain instead of the 60 demanded by the government as taxes and was then turned out of his home. He purchased the 30 bushels after failing to produce enough to pay the government. The Utica clergyman likewise declares that although an individual must pay the Red government as much as five dollars a bushel for grain, the government will pay only $1.25 for what it buys.

Efforts to bring the old man to America also proved futile, Father Nasveschuk says. Properly signed papers were sent to Moscow, the Red capitol, but never returned. The last two money orders sent by the Utica priest have brought no return receipt or message. Father Nasveschuk came to this country at the time of the Red revolution in 1919 and was first located in Waysort, Pa. He came here in December, 1928, and has charge of the Ukrainian Church at Catharine and First Streets as well as sister churches in Herkimer, Rome and Little Falls.

Regulations and laws so stringent as to make ordinary religious practices impossible are being put in effect in the country as well as the cities of Russia. About 35,000,000 Ukrainians, the majority of the people, are under the Red thumb and it is the hope of his countrymen to break away from the Soviet, the Utica priest says.

Fear of drastic punishment has impelled the aged man to say little about the more terroristic happening reported in press dispatches and from other sources. Apart from the ban and attacks on established religions, the Communist revolution is being carried to the upper class of peasant proprietors, just as the urban middle and upper classes were destroyed in the cities.

The Soviet decree dealing with religious affairs authorizes public worship under rigid inspection by the state, but observers generally agree that the evident purpose is to abolish the churches as economic, social, political and educational institutions.

—o—

МОНТРЕАЛ, КВЕ.

Протестують проти большевицьких насильств.

„The Montreal Daily Star", February 21, 1930, writes:

UKRAINIANS MAKE PROTEST

The Editor, Montreal Daily Star,

Sir.—As you are a public friend, and therefore a friend of national civilization, I would ask you to have the following published in "The Star."

At a meeting held on February 16, in the Ukrainian Greek-Orthodox Church Hall, 1899 Delorimier Ave., Montreal, attended by representatives of the following organizations: — Ukrainian Greek-Orthodox Parish of St. Sophie, Ukrainian Greek-Orthodox Brotherhood, the Ukrainian Reading Society "Prosvita" (Point St. Charles), the Society of "Zaporozska Sich," the Ukrainian Momen's Association, the Ukrainian War Veterans' Society and the Ukrainian Relief Association, Brench No. 13, all assembled in formal protest against the Bolshevik rule of red terror, the following resolution was unanimously passed:—

"Ukrainians of the City of Montreal, assembled in a protest meeting, hereby emphatically protest against the new wave of red terror now sweeping across the Ukrainian territory under the Bolshevik occupation, the aim of wich is the extermination of the Ukrainian people. This meeting protests against the mass arrests of hundreds of the most prominent Ukrainians in Kiev, as S. Yefremow, member of the Ukrainian Academy of Sciences, V. Chechiwsky, president of the Ukrainian Church Council and other prominent professors, men of letters, and students of high schools and universities; also protests against the arrests of thousands of the most prominent Ukrainian men and women in all parts of the Ukraine.

"The assembled in this meeting brand the accusation of counter-revolutionary activity on the part of those arrested as a mean insinuation fabricated for the sole purpose of vindicating the rule and reign of terror, demand the immediate release of the arrested persons and giving to them the opportunity of further scientific and cultural work; protest against the barbaric, ruthless and unheard of persecution of the Ukrainian Orthodox Autocephalous Church, against the arrests of four bishops and thirty members of clergy of this church, against the closing of church buildings and turning the same into clubs of the godless, against the persecutions of members of congregations of the church, and against the spreading of atheism and demoralization among the younger generation, and finally against all religious persecutions.

"Emphatically protest against the ban of all non-communistic papers, magazines and books and against the abolition of freedom of speech; appeal to the whole civilized world to find means of putting an end to acts of terror of the Bolsheviks who are contemplating to put the whole world to similar terrostic experiments from which the Ukrainian people now suffer; appeal to the Ukrainians of Canada to organize for the purpose of defending the rights of freedom of the Ukrainian people in their own country; express their belief that only the independent Ukrainian state will guarantee the full national rights of the Ukrainian people; and that the Ukrainians must organize with a view to a determinate fight for the liberation of the Ukrainian territories from all foreign occupants and for the establishment of an independent, sovereign Ukrainian nation."

Rev. W. SLUZAR,
Rector of the Ukrainian Greek-Orthodox Church of St. Sophie.

—o—

WILLIAMSTOWN, N. J.

Developing the Locial Life.

In reading the Ukrainian daily newspaper, I find that the Ukrainians are increasing their social activities greatly. Not only do the people of the cities take a great interest in social life, but also, as we glance over the paper, we find that small towns are equally interested.

Lately Millville has almost come up to the standards of a city. But no one seems to know of Williamstown. This town, although not very big, consists mostly of Ukrainian people. The town is a beautiful place and is situated on the Black Horse Pike.

On Saturday Evening of February 22, the people of Williamstown gave a dance. They had a crowd of 250 people who greatly enjoyed themselves. The dance music was supplied by Professor Kelechava.

Also an orchestra has been organized under the supervision of Professor Kelechava. Professor Kelechava is widely known in his work. He is known to the radio audience as the "Ukrainian Broadcaster" from Philadelphia, who broadcasted "The Ukrainian Hour" over station W. I. P. Everyone who is familiar with his programs will admit that his music is extraordinary.

His newly organized orchestra in Williamstown played jointly after eight lessons. This, as we all know, is excellent and shows that Professor Kelechava's musical talent is miraculous. He now has fifteen scholars, and their number is increased each week. It is very interesting to note that now, since the orchestra has been organized, the boys stay in and practice, instead of roaming around the neighbors doing nothing.

Professor Kelechava expects to have his orchestra to play on the first picnic that is given by the people of Williamstown.

He conducts his music lessons in the basement of the Ukrainian Catholic Church of Williamstown. The members of this church have given him permission to use the hall for this purpose.

So by this we can all see that even the people of small town, like Williamstown, are very much interested in developing the social life for future generation of **Ukrainian** people **in America.**

Peter Babiy.

—o—

ШИКАҐО, ІЛЛ.

День українського танку.

Неділя 23. лютого ц. р. запишеться в історії нашої громади великими пишними буквами. Це був день відсвяткования воскресшого, оживленого і до найвисшої краси мистецької піднесеного нашого рідного танку.

Це був день, яких мало подибується в нашому життю, а тим більше в життю іміграції. І гарний був це весняний день. Немов умисна радість, щоб налюбуватись нашим танком, просіяло сонічко своїми лучами українські душі і піднесло їх до нового, блискучого, многорадійного. Зі всіх сторін міста, з близьких і з далеких, зїздилися сини і доньки України, сходилися до великої — на 1500 місць — галі публичної школи „Шопена". Сходилися на велике торжество, щоб налюбуватися своїми рідними танками. Везли матері дочок, батьки близьких і знакомих. Спішилися, щоб на час бути, бо вже згори вірили, що не легко буде дістати місця ізза великого заінтересовання цим торжеством. Тай не диво. Цеж перший раз в історії міста Шикаґа виведе В. Авраменко наш славний балетмайстер — син степової козачої землі-України, свою школу, трупу з 125 душ і по 3-місячнім курсі з ними погуляє.

Концерт мав зачатися в 3-ій пополудни, а вже далеко перед третою галя була битком заповнена, як ніколи досі. Прийшли люде всіляких переконань і віроісповідань. Видно, наш нарід вже сам починає пізнавати, що своє, а що чуже, і що треба поперти, а що ні. Прийшло і пару десяток чужинців, тай репортерів і на другий день була згадка про цей концерт в американській газеті „Геральд-Екзамінер" з гарними знимками панночок Савіцької і Вудс.

По короткім вступнім слові цього автора допису, немов вітрець легенький, розвіялася на боки куртина і маковим цвітом — та рожами висипалося на сцену 40 дівчат в напричуд гарних строях. Пронеслася мельодія любої „гаївки" і затупотіли всі в один такт ніжно ногами, вививаючи то колесом то знов парами отсю стару нашу традицийну, історичну, мистецьку картину привіту і радости воскресення — весни, — а закінчуючи молитвою „Дай, Боже, Україні долю і волю". Буря оплесків тихне то знов гуде громом, а підчас такої радости ідуть дальші танки з незамітними перервами. Подивляти треба було спріт і звинність танцюристів та самого артиста-балетмайстра. Не встигнеш оглянутися, а тут все щось нового: переходить танок за танком неначе легенька весняна хмарка по синьому небі. Іде козачок, подільський в одну пару, коломийка в 4 пари, гопак колом одна і дві парі, а все це наше, рідне, живе, до серця промовляє, леготом літає, очи наривае, душу проймає. Потім іде журавель. Летять пари за парами і немов бачиш перед очима, як осінню журавлі відлітають у вирій крилоньками вививають, рідну землицю — Украйну прощають.

За сим іде козак сольо, запорожський козачок з 8 хлопців і бачиш справжніх козаків, що з чайок Дніпрових виходять — веселий танок на березі виводять. Слідує „гониві-тер" — танок дівочий — з зелених гір Карпат. Веселі молоді Гуцулочки — живі мов серни верховинські поміж соснами скачуть дрібушечками, то знов ріжними боківками. Гопак колом виконує гурт парами — молодших, потім старших зі звиними змінами кроків, — дівчатка вибиванцями, а хлопці знов гнучкими присюдками та вихилясниками, що здавалося немов це вітер буйний ланами житніми та пшеничними так хвилює по богатих просторах України.

Найкраще привитала публика гуцульський „аркан-коломийський", коли то вихром мов филі бистрого Прута та Черемоша по камінчиках, — вискочило 12 хлопців веселих гожих, з орлом п. П. Смуком (з Пітсбурґа) на переді. Здавалося, що перед очима Карпати, Верховина, а на ній Гуцул веселий за овечками підбігає з каміня на камінь через рвучі потічки скакає, — за вівцями накликає, на сопілці виграває. Два рази мусіли сей танок на жадання повторити. Нема слів до описання радости присутних цим танком.

Сам балет-майстер Авраменко виконав по мистецьки „парубоцький гопак". Треба хіба другого балетмайстра, щоб міг описати красу, артизм і цього значіння танку. Публика раділа оплесками, а по втихомиренню вручає йому панночка Оля Пура від школи кошик рож зі словами:

„За труд і за працю невпинну
Для рідних вкраїнських танків,
Прийми дань від школи своєї
В признання — це букет квіток!"

Іде чумак сольо, по мистецьки виконаний, а за сим веселий танок з степів України; „Катерина Херсонка". І знов бачиш перед очима веселого молодого чумака, то знов чотири жвавих дівчат, що витинають на переміну з двома хлопцями плавний мов вітер степовий танок.

Найкраще розвеселили присутних найменчі 4—6 літ дівчатка, що мов правдиві дорослі танцюристки, в солях і в гурті, вивязалися і в рухах і в кроках дуже гарно. Сього може навчити дітей тільки школа танків Авраменка. Перед закінченням вилітають чотири запорожці з шаблями і гордо, мов по побіді над ворогом, витинають „Запорожського герця", бючи шаблею об шаблю. І чується в цім бренькоті шабель, що ось живе ще козак, запорожська сила не вмерла, блисне ще шабля, а з нею блисне і слава і воля України.

На закінчення дрібушечкою виводить ціла школа Метелицю з Кучугурою. Легенькими підскоками веться на сцену довгий шнур 125 учнів-танцюристів, веться метелиця, то в ліво, то в право, вививається виплетений вінок з живих квіток рідної молоді, а вкінці кучугурою звивається і присідає немов живий городець цвітів українського села, стережений чотирма Запорожцями по боках. Метелиця розвивається і вмить всі стають лицем до присутніх, по своїй величині. Зворушений батько українського танку, В. Авраменко, зі сльозами в очах говорить до присутніх, висловлюючи своє задоволення зі школи та з числа присутніх. Танцюристи співають гимни: американський і український і концерт кінчиться. Оживлені свіжим рідним духом танку, опускають присутні галю, спогляраючи кількакратно на ту сцену, де через 2½ години бачили гордість, красу, шум і мову рідної землиці, України.

По концерті відбулася спільна гостина танцюристів і прихильників школи в галі української прав. громади, де були гарні привітні промови, виголошені в честь Авраменка і його славної школи танків. Тостмайстром був д-р Скеґар, який вручив балетмайстрови від школи дар — годинник. Говорили: о. І. Коцан, С. М., український бандурист В. Ємець, І. Баран, В. Цимбаліст, К. Щит й І. Баран, а вкінці сам дорогий артист Авраменко. Треба згадати, що найбільше праці в улаштованню сего положив д. В. Цимбаліст — секретар укр. школи танків Авраменка — не виключаючи і адміністратора, д-ра Г. Скеґара.

Велике свято українського національного танку в Шикаґо піднесло неодного на дусі і додало сил до дальшої народної праці.

Степан Мусійчук.

ДО ФІЛЯДЕЛЬФІЙСЬКИХ ВІДДІЛІВ УКР. НАР. СОЮЗА.

Проситься Урядників Відділів Українського Народного Союза, а то Предсідателя, Секретаря і Касієра, щоб прийшли на СПЕЦІЯЛЬНІ ЗБОРИ, котрі відбудуться В СЕРЕДУ, ДНЯ 5-го БЕРЕЗНЯ (марта), 1930 р. в годині 8-мій вечером в домі Тов. Укр. Амер. Горожан, 847 Н. Франклін Стр.

Справа є дуже важна, тому обовязком є кождого урядника бути. — З поважанням

СТЕФАН СЛОБОДЯН,
голов. радний У. Н. Союза.

ЯК ПОЛЯКИ ІНФОРМУЮТЬ ЧУЖИНУ ПРО НЕПОЛЯКІВ.

Якийсь Сморґожевський публікує в женевськім місячнику „Лє Журналь де Женев" за жовтень 1929 р. тенденційну статтю про національні меншости в Польщі. Стаття має заголовок: "Les minorites nationales en Pologne". Автор представляє досить тенденційно український визвольний рух від часів Мазепи аж дотепер. По думці автора, Українці ще не дозріли до політичної самостійности. Показала це найкраще полтавська битва 1709 р. та недавна російська революція, коли то Поляки хотіли допомогти збудувати Українцям за Петлюри державу. Однак українські народні маси цікавилися в першу чергу грабіжем та іншими завойованнями російської революції, тільки не будованням української держави.

Відтак автор переходить до українських територій, що опинилися під Польщею. Він проливає крокодилячі сльози над тим бідним українським народом, який українська інтеліґенція підбунтовує проти Польщі. На адресу Українців м. ін. знаходимо таке місце: Русини змінили свою назву на „Українці" й думають, що відразу зі зміною назви своєї національности стануть культурним народом. Однак каптур ще не робить з чоловіка монаха.

Ще з більшою погордою пише польський нібито публіцист про Білорусів. Це властиво племя польське, яке дуже відстало від Поляків. Також і над Білорусами проливає Поляк крокодилячі сльози. Вкінці заявляє, що Поляки радо би дали Білорусам університети, але Білоруси не мають відповідних наукових сил. Про український університет у згаданій статті ані згадки, бо українських професорів вистарчило би не на більше як на одну високу школу.

Про Литву міркує автор також, у подібний спосіб. Він твердить, що в самій Литві більший культурний вплив мають Поляки ніж Литовці. Отже, Литва мусить колись злитися з Польщею.

Таких польських квіток подиблете в чужинній пресі більше.

Ми не маємо змоги паралізувати подібних маневрів польської публіцистики, бо не налагодили як слід нашого інформативно-пропаґандного апарату серед чужинців. А могли би ми такий апарат на чужині налагодити! Вчімся от хочби навіть від Македонців, як треба вести пропаґанду серед чужинців.

В. О. („Час").

ЦВІТЯНІ ПОЛЯ ПІД БІГУНОМ.

Величезною сензацією в Данії і великим здобутком для науки цілого світа є несподіваний вислід експедиції данського професора Альвінґа Петерзена, який ще тому два роки вирушив на досліди Ґренляндії. Тепер Петерзен оголосив свій звіт з цеї небуденної виправи. Предметом дослідів Петерзена був т. зв. залив Скореби. Є це фіорд, котрий на просторі майже 40 кільометрів врізується в терен Ґренляндії. До цього фіорду, що лучиться з підбігуновою, вічним ледом покритою країною, дотепер ще ніхто не дійшов. Вчинив це перший Петерзен і його товариші. І очам зчудованих дослідників показалася неначе обіцяна земля: прекрасна країна степів, повитих лісами, та вкрита густо цвіттям. Дослідники не хотіли вірити своїм очам. Аджеж дотепер на всіх мапах місце це було зазначене як країна вічних ледів та снігового пустаря. А тут нагло цвітяні поля, дрімучі гаї і на плодовитій землі тисячі білих вовків, полярних лисів та іншої звірини, про існування котрої тут навіть ніхто не думав. На великому просторі вод фіорду при берегах цеї чарівної країни нема зовсім ледів. Там перебувають тисячі медведиць, головно з малими. Несподівано відкрита підбігунова оаза — пише у своєму звіті Петерзен — є цим, від десятків літ пошукуваним, місцем розмножування полярних медведів. Є це також місце, де множаться тюлені. Рівночасно у відкритому „раю" ствердив Петерзен величезну скількість европейських горобців, яких зовсім не стрічається в інших частинах Ґренляндії. Рівнож у безпосередньому сусідстві раю відкрив Петерзен великі поклади камінного вугля, положені дуже неглибоко й тому легкі до експльоатування. Звіт Петерзена викликав величезне враження. Як доносить закордонна преса, в Данії опрацьовується плян кольонізації цеї оази серед вічних ледів.

УКРАЇНСЬКА ПІСНЯ І МУЗИКА ЧЕРЕЗ РАДІО.

В американській пресі містяться майже що дня звістки про музичний рух через радіо, подібно як бувають рецензії з театру. Видко, мусять бути постійні слухачі радіо-музики. Тою самою дорогою спробували піти й Українці з околиці Ню Йорку й дати українському загалови постійну радіо-музику кождої неділі через пів року. Стацію WAAT в Джерзи Сіті законтрактував базар Сурма з Ню Йорку і заплатив власним коштом, а музику та спів дали хори та орхестри з околиць. Організацією постійної програми занялося Товариство Українських Дяковчителів під головством п. Теодозія Каськова й управою п. Андрія Гели і в той спосіб через пів року відбулося 26 концертів, а то: завдяки хорови самих Дяковчителів 2 концерти, хор Бояна з Йонкерс під проводом п. Мих. Фатюка співав два рази, хор ім. Лисенка під пров. п. Андрія Гели, Джерзи Сіті, Н. Дж., 5 разів, хор мужеський під пров. п. Теодозія Каськова з Нюарку 2 рази, хор Бояна з Бруклина під пров. п. Василя Савицького 1 раз, Українська Орхестра під пров. Мих. Маїка з Пасейку грала 2 рази, Український Хор з Бейон під пров. Василя Мельничука 2 рази, хор св. Івана Хрестителя (Підкарпатських Українців) з Перт Амбою 2 рази, орхестра смичкова молоденького Василя Гули з Ню Йорку 2 рази; а по разови виступали ще: Хор Боян з Елизабет, під пров. Стефана Грабара, Українький Хор з Картерет, під пров. Данила Стецика, і смичкова орхестра Мирона Тимкевича з Пасейку.

Останної неділі закінчився піврічний сезон і зроблено власне підсумки праці згаданих Хорів та Орхестр. Показується, що слухачі пильно інтересувалися українською програмою і надсилали листи з признанням. Найбільше листів дістав хор Бояна з Перт Амбою, опісля Боян з Йонкерс, дальше Хор з Нюарку, з Бейону, Джерзи Сіти і т. д. Листи були писані по українськи та по англійськи; видко, що й чужинці інтересуються українською музикою. Значить, не треба легковажити нічого, що лише нам як народови може принести імя.

Над виконанням програми працювали також Стефан Гладкий та Василь Ґела з Джерзи Сіті, виголошуючи промови та пояснення до пісень, перший по українськи, другий по англійськи, а старший, Андрій Ґела, то таки добре напрацювався над вдержанням програми в порядку. Кошти організації програми покривали самі хори, як також і кошти подорожі до стації в Джерзи Сіті, а се становило поважну рубкику для неодного хору чи орхестри.

Родичі завезли свого синка до міста до школи. Виправляючи його з дому, наказали йому часто писати, як йому буде поводитися.

В тиждень опісля приходить лист від нього, а в листі лиш одна лінія написана:

— Тут є 370 хлопців в школі. Я бажав би, щоби їх було 369.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

З коляди $321.57 на Рідний Край.

Недавно вичитали ми в „Свободі", що цьогорічна коляда на допомогу Рідній Школі не дописала. Якби так дійсно було, то було би це великим лихом. Але ми маємо надію, що богато громад як от і наша, ще не надіслали були звітів до Обеднання і тому є надія на краще. Інакше годі навіть припустити, бо якаж булаб наша свідомість, колиб ми легковажили собі Рідну Школу. Цеж означало би тесаме, що й легковаження боротьби за самостійність і державну незалежність. Та ніде правди діти, а таки треба собі сказати, що ми не дорівнюємо нашим ворогам у розуміню ваги школи. Ми бачимо, що вороги наші намагаються всіми способами опанувати школою, а через неї і душами наших дітей. Бачимо це, але не протиділаємо ворожому наступови в такій мірі, як повинні.

Наша пертамбойська громада доцінює вагу праці Рідної Школи в старім краю. Наше свідоме громадянство, яке гуртується біля Клюбу Українсько-Американських Горожан, памятає завжди про всі народні потреби. І не диво, бо біля Клюбу згуртувалися всі свідомі й активні елементи до нашого священика о. Лисяка й учителя Й. Букати включно.

За покликом Клюбу переведено різдвяну збірку, яка принесла гарний дохід. Помагали нам і наші бизнесмени. Наш український аптикар, громадянин Павло Гаврилів зібрав між бизнесменами $145. По коляді пішов рівнож наш бизнесмен, громадянин Іван Ваверчак, як також пішли Ілько Чижик, Василь Яричевський і Пилип Щуцький та заколядували $75.75.

За календарі Рідної Школи зібрав гром. Гарасим Мисак на мітінгу Бр. св. о. Миколая, від. 104 У. Н. Союза від членів $24.10. В клюбі зібрано за календарі $2.50. На святочній забаві Т-ва „Боян" зібрано $6.25.

На святочній забаві в громадянина Григорія Демковича, влаштованій зприводу 50-літніх уродин, зложили чесні гості $26. Підчас свячення води зібрано дрібними датками $10.47. Товариство „Боян" виасигнувало з своєї каси на У. В. О. $25. Титулом народного податку зібрано від членів Клюбу $6.50.

Разом вислано з нашої малої місцевости з нагоди Різдвяної Коляди $321.57.

Треба піднести, що між жертводавцями маємо молодих, тут роджених і вихованих Українців, які згуртовані в Т-ві „Боян", в котрім плекається здоровий, благородний і патріотичний дух.

Згідно з волею жертводавців вислано коляду до Обеднання і розділено як слідує: Рідна Школа $266.60, У. В. О. $48.47 і народний податок $6.50.

Народний податок зложили: І. Ваверчак, Й. Буката, о. М. Лисяк, П. Ковальчик, М. Війтів, І. Кіржицький, П. Щуцький, Г. Дячишин.

Коляду зложили: Стефан Гамусяк $28, Теодор Гавриш $27, Павло Гаврилів $25, Мих. Жилка $25; по $10: Осип Білоґан, Стефан Дембіцький, Йосиф Буката, Петро Ковальчик; по $5: Іван Кіржицький, Василь Берко, Мих. Чабрак, о. Мих. Лисяк, Іван Благий, Гр. Фенюк, Іван Ваверчак, Гриць Демкович; Стефан Ґураль $3; по $2: Гриць Сова, Дмитро Федчишин, Мих. Війтів; Мих. Гаврилко $1.25; по $1: Іван Ґелета, Іван Гладич, Йосиф Ґоліновський, Василь Юлич, Гриць Маслій, Гриць Клим, Теодор Пізняк, Іван Чабрак, Петро Макар, Ілько Лабуза, Мик. Яремчак, Кирило Пелещак, Дмитро Гойда, Михайло Шнир, Дмитро Вишиваний, Олекса Семків, Ілько Чижик, Пилип Щуцький, Гриць Космина, Гриць Ґеба, Теодор Пашула, Гарасим Мисак, Мих. Війтів, Ів. Козак, Павло Шут, Мих. Кузів, Гриць Мисяк, Петро Торбин, Павло Кузів, Афтанасій Кузьма, Петро Стопень; по 50 цнт.: Мих. Зельвах, Петро Лайкош, Юрій Литка, Юрій Гонимар, Мих. Бельнів, Онуфрій Бордун, Павло Пиріг, Дмитро Дячишин, Микола Пащин, Мих. Чумер, Тома Мощар; по 25 цнт.: Мат. Старанчак, Андрій Стройвус, Стецко Василь, Іван Москвіта, Йосиф Куртяк, Гриць Скіра, Петро Лишик, Ярема Бажан.

Решта дрібні збірки.

За Клюб Укр.-Амер. Горожан: **П. Щуцький,** секр.

—o—

ТОЛДО, О.

Коляда на Рідний Край.

Жертвували на коляду слідуючі: Д. Медецький $7, М. Корнова $3, Ю. Лищук $2.50; по $2: Д. Бобак, М. Скотинський, М. Чорний, А. Петришин, Д. Василинюк, М. Крохмальний; по $1.50: К. Стефанишин, М. Космина, П. Зінкевич; по $1.25: Н. Біган; по $1: І. Кульматицький, І. Бурак, М. Блясецький, А. Униско, Г. Миськів, Д. Івасюк, І. Говенчук, І. Лоняк, Т. Танасійчук, Т. Ніколин, П. Юркевич; по 50 цнт.: С. Гаврилюк і Горбовий; по 25 цнт.: В. Униско.

Гроші розділено по волі жертводавців як слідує: Рідна Школа в краю $17.50, Революційний Фонд $10, інваліди $9, на українську школу в Толідо $6.

Разом $42.50, з того вислано до Обеднання $36.50.

Колядою занялись: Юрій Лищук, Мих. Корнова, І. Теплий і А. Петришин.

—o—

БРУКЛИН, Н. Й.

З віча на боєвий фонд.

На протестаційнім вічу, влаштованім заходом Союза Національних Братств і Товариств, зібрано $70.45.

Розходу за ґалю, летючки і оголошення було $20.29.

До Обеднання вислано $50.16 і призначено на боєвий фонд, згідно з ухвалою віча.

Збірку перевели: Марія Заверуха, Олена Мудрик, Марія Шеремета і Анна Дика.

Павло Слободзян, секр.

—o—

ШИКАГО, ІЛЛ.

Будівельно-Позичкова Спілка на інвалідів.

При нагоді отворення 68-ої серії Будівельно-Позичкової Спілки „Запорожжа", зібрано на поклик директора Й. Кобилецького $16.50, які відослано до Обеднання з призначенням для інвалідів.

Жертвували: Петро Щербатий $5, Петро Жовнірчак $3, Теодор Пелех $2, Йосиф Кобилецький $1.50, а по $1: Василь Саган, Олекса Олешко, Мих. Маґдзяк, Казимир Пирович, Мих. Гірняк. Спілка істнує вже 16 літ.

Петро Жовнірчак, кас.

—o—

ДОРГЕМВИЛ, Н. Й.

На Рідну Школу.

На святочній забаві наших фармерів зложили по $1: Теодор Харітон, Яків Кульчицький, Іван Бандровський, Василь Чайковський. По 50 цнт.: І. Кульчицький, Ф. Крохмалюк, Г. Ткач.

Збірку вислано до Обеднання.

Господиня (до нової наймички): Чи я тобі не казала, що ти маєш дивитися, коли молоко вариться!

Наймичка: Я дивилася, то було пів до осьмої.